

Xiliin saanahaa telegraammanuud

Nyxer Staalinai doklaadtai tanilsalga yrgenoor jabuulagdaza baina

Depytaad nyxer Zalsanovaagai otçood

Çexo-Slovaakida veengerske ylbti-maatum

Varşava, maart 14. (TASS). Mynøder, yderei 12 çasta Veengerske praviltelstvo xadaa Karpaatska Ukrainiiji Veengri-tei negedylyxe tuxai ylbti-maatum Çexo-Slovaacka praviltelstvod bariulba. Veengri bolbol Karpaatska Ukrainahaa çeeške seregyydeji darii sagaa zailuulxiji erine, eneenei hyy-leerens, veengerske seregyydeer tereeniiji okkypaacaalga exilxe baina. Ylbti-maatumain bolzor mynøder hyniiln 12 çasta dyyrge baina.

Karpaatska Ukrainiin zyghø Veengerske territoiriiji buuda-ba geze xeled, veengerske seregyydeer bolbol Karpaatska Ukrainiin territoiriiji ezelen orozo, seregyydeny Poolysa teese jabba. Negen darii germaanska seregyydeer Karpaatska Ukraina teese jabna gehen ablaanuud duuldana.

Çexo-Slovaakidaxi baidal

Praaga, 14. (TASS). Germaaniin protektoraad doroslovaacka bejee daangi respyyblikaij baiguulxa talaar slovaacka parlamentiin deklaraca toli-logdobo.

Slovaakiin amiaarlahan jaba-dal xadaa Karpaatska Ukrainiin separatistis elementnyyde dall urguulba. Premjeer minist-r Voloşin bolbol Karpaatska Ukrainiiji bejee daangida so-nosxood, Veengri, ooblastiiji okkypaacaalagada haad uşaruulxiji guiza Giitler ba Mys-sollinide xandaba.

Mynøder, yderei 1 çasta, Veengerske seregyydeer bolbol Karpaatska Ukrainiin territo-rido orood, poolysko xile teese jabaza exilbe. Çexo-Slovaacka komaandovani xadaa veenger-ske seregyydeer jabaxadan e-şeryyselge uşaruulxagyl gehen prikaaz Karpaatska Ukrainada bahhan, regyilaarna aarmilin çaaştnuudta ygebe. Ydeşyiln 4 çasta Giitler xadaa seregyydein-geee jabalgiji zogsooxo tuxai prikaaz ygeşiln Veengerske praviltelstvod ylbti-matiivne foormoor duradxaba. Veenger-ske praviltelstvo bolbo. Giitler-rei zaxiraaji dyyrgebe.

ÇEEXI BA MORAUVIJI GERMAANSKA SEREGY-DEER OKKYPACALAL-GA

Praaga, maart 15. (TASS). Praaga bolbol germaanska se-regyydeer okkypirovalagdaba. Germaanska poliica ba gesta-po Jabuulga exilbe. Ysegelder, veengerske pravil-telstvo bolbol Karpaatska Ukrainahaa seregyydeer darii sagaa zailuulxiji erilteteiger Praagada xandaba. Xyysthee abtahan medeenyydei johoor, Karpaatska Ukrainiin territoiri bolbol veengerske çaaştnuud-daar gyised okkypirovalagdaba. Mynø hyni Xyystiiji (Karpaatska Ukrainiin glava-na goorod) ezelelge xylleegdene.

Beerlin, maart 15. (TASS). Ysegelder hyniiln 1 çasta, Çexo-Slovaacka prezideent Gaaxa ba gadaadiin seregyydeer minist-r Xvalkovski gegşed Beerlin oşozo, Giitlerlei uulza-han baina. Xelseenydiin 45 minuut yrgelzele. Hyyleerens „şoglaşeni“ bişebe, tereenein Johoor Gaaxa bolbol „çeeške aradi ba oronolgoo şyðbaaji Germaaniin garta ygebe“. Giit-ler xadaa Çeexi ba Moraaviiji okkypirovalxa tuxai prikaaz germaanska seregyydeer ygebe. Çeexi ba Moraaviiji germaan-ska seregyydeer faktiçeske okkypaacaalaga bolbol ene „şog-lylogdobo.“

Loondonsko xydelmerigyi şyydei demonstraaca. ZURAG DEERE: Demonstraaciiji politico aarestalazo jabana. (TASS-iin fotoxrooniko.)

laşeni“ bişexeehe nelieed urda exilhen baigaa. Germaanska seregyydeer Giitlerlei uriaa bişegen germaanska xeblede toli-logdobo, tereen soogoo tereeni medyylxens, Çeexnyydeer zyghø bagaxanşji eseregyyselge uşaruulaa haans, jamarşji zeb-segyydiiji xereglexe johotogene. Germaanska seregyydeer eseregyyselge uşaruulxagylji uriaalhan, çeeške seregyydeer ba aradzondo xanduulhan, Gaaxa ba Xvalkovskiin uriaa bişeg negen darii toliilogdobo.

ÇEEXI BA MORAUVIJA ANTIFAŞIIS DEMON-STRACA

Praaga, maart 15. (TASS). Çeexi ba Moraaviiji germaan-ska seregyydeer okkypaacaalag-xadaa Praagiiji ezelelgeer dyyrebe. Praagiin ba buşad gooroduudai aradzon bolbol germaanska seregyydeer şexe daisan xarşaar ugtaba. Xydel-meriin hyyleer, Praagadaxi predprijaatinuudta azalşadai demonstaacanuud bolbo.

Çeexiin udaans Slovaaki

Beerlin, maart 15. (TASS). Oñcialna medeşexens, Slovaacka premjeer Tisoo bolbol telegraammataigaar Giitler-te xandaba, tereen soogoo Slovaakiiji „øringøe xamagaal-ga doroo“ abxijiln Giitleriiji guiba. Giitler bolbol „slovaacka gyreniiji xamagaalaga doroo abxab“ geze xariuşaba.

ANGLIISKA PRAVITEL-STVO BEERLINDEXI ØØRINGØØ POSUOLIJI DUUDABA

Paril, maart 17. (TASS). Loondonhoo medeşenyndeel jchoor, angliiska praviltelstvo bolbol Beerlindexi øringøe posool Gandersooniiji duudaxa geze şiidxebe, ene aaktaaraa Çexo-Slovaakiiji bulimtaran ezelhendens duraa gutahan ja-badalaa Germaaniida demonst-riirovalba.

Germaanska praviltelstvo bolbol Loondondoxi øringøe posool Dirkende Beerlinee busaxiiji duradxaba magad geze tolonoo.

(Telefoonoor abtaba) Mu-xar-Şiberet aimag dotorxi partiina ba komsomoolsko exin organizaacanuud, sovedske yçrezdeeninyydeer ba kolxoozuud deegyyr BK(b)P-in XVIII sjeezd deere xelexen, aradi bagşa aguu jixe nyxer Staalinai dok-laadiiji ton aktiivnaar şudalza exilhen baina.

Aimgyisedkoomoi dergedexi partiina exin organizaaca bolbol maartiin 13-ai yder bolhon suglaraa deere nyxer Staalinai doklaadtai tanilsaza exilhen baina. Ene organizaaciin kommunistnuud xadaa ai-xabar jixe poliitiçeske aktiiv-nostiiji xaruulhan ba honrxoo-hon baixa jym. Tus partorga-nizaaciin zaluu kandidaad ny-

xer Lopilov bolbol partiin XVIII sjeezdiin xyndeelde, Sagaan-Şuluutain somonoi, kol-xoognuudai graamotno bolxo xeregen praktikçeske tualal-saza, likpyynktiin xydelmeriiji hainaar jabuulza şadaa.

Tus aimagai Şaraldain somo-noi, Voroşilovoi neremzete kolxoozoi tyryylege, partiin kandidaad nyxer Petroov bolbol BK(b)P-in XVIII sjeezdiin neremzete socialiis serevno-vaanida orolsozo, abhan uşalga-nuudaa byrin dyyrgehen ba xabarai tarilgin beledxeliiji hainaar dyyrgehen baina. Nyxer Petroov xadaa øringøe kolxoozoi çleengyydiiji nyxer Staalinai doklaadtai tanilsuulza baina.

Ynder pokazaatelnuudiji tuilaba

Ulaan Yde. Mnogopromso-juuzai apparaadai ba promesloo-vo arteelnuudai xydelmerişed ba intelligeence bolbol BK(b) Partiin ÇK-ei xydelmeri tuxai partiin XVIII sjeezd deere xelexen nyxer Staalinai otçoodno doklaadiiji, şudalxiin tula xojor zanaati xehen baina.

Tyryşin zanaatida 250 ny-xed ba xojordoxidon 355 ny-xed suglaraa, nyxer Staalinai doklaadiiji ton jixe honrxoltoi-goor ba aktiivnaar şudalhan bainad.

Tende xabaadagşad, dokla-diiji şudalaza baixa zuuraa, 40 garan asuudalnuudiji hurah-han baina.

Tus yçrezdeeniin otdeleeni bolxo „Pişçevkyspoom“ arteeliin (tyryylegens nyxer Siitnikov) çleengyyd bolbol BK(b)Partiin XVIII sjeezdiin urda teexi socialiis serevno-vaanida ton olooroo xabaadalsan baina.

Socialiis serevnovaaniin re-zylytaadta ynder deede poka-zaatelnuudiji tuilahan baina. Zişeelxede, 1939 onoi negedexi kvaartalagaa plaaniiji bolzoo-hoon 6 xonog urda 105 procent dyyrgebe. Nyxer Byr-dokovoi brigada xadaa jan-vaar haringaa plaaniiji 134,1 proc. ba fevraaliingaa plaaniiji 195,9 proc. dyyrgebe, myn maart hara sooxi dekaadna plaanaa 248,8 proc. dyyrgebe.

Myn, nyxer Sookolovoi bri-gaada bolbol janvaariingaa plaaniiji 185,7 proc, fevraaliin-gaa plaaniiji 223,3 proc. ba maart haringaa 10 xonogoi plaaniiji 242,1 procent xyrtter dyyrgeze tyryy huuri ezelze jabana.

Baha ene meteer haringaa plaaniiji ylylyze dyyrgehen bri-gaadanuud bli baina.

L. C.

ZURAG DEERE: Konkiii goor urildaanda negedexi huuri ezelehen, nyxer Matvejev Mixailovai foto.

Respyyblikiin aim guudta telefonizaa

1939ondo BMASSR-ei xel-xolboonoi ypravleeni bol Sosnoovo-Oziorskoo—Roma-va, Petropaavlovka—Cakir—dastroido telefonizaca bli be-xo tuxal xaraalaza, tereenei bli giin xydelmeriiji exilhen na. Myn Ulaan-Yde—Mosk-xojoroi xoorondo telefo-xolboo neegde. Telefo-xolbooji haizaruulxiin zoril-liiniinyd byxende nemelte-vodaanuudiji tabiza ba eneene 20000 tyxerig gaşalagdana. Kedorovko kaanka xojoroi xoorondo, pikaanka, Bogdariin ba dariin Ulaan-Yde xoorondo dioogoor xørelde xe organizovaalagdaza baina.

Myn N-Angarska—V-Angskada raadoi xolboo baiguul-daxaar xaraalagdahan ba tiig-eneenei barilgin xydelmeri-jaar exilxe baina. Gadana, çyyrei aimagta 3000 tootç-xyse jixete radio yzel ba daxa ba myn tereşelen N-gaarska, Bargazan, Xla-Ulaan Yde g. m. radio ny-ydein xysen jixedxegde.

A. Tyşemilov

BEERZIN V. X.

BMASSR-ei elyryiji saxxa Aradai Komissariadaid emnelgin tahagai naçaalnig.

BYRI JIXENYD AMZALTANUUDAI TYLØØ

Manai respyyblike bolbol hal-barana, beşizene. Buriaad-Mongoloi xeden miangaad azalşad xadaa partiin XVIII sjeezdede, øheddingøe gaixamşag belegyydiiji beledxene ba øheddingøe exe orondo, Lenin—Staalinai partida xeze xeze-neixihe xizaargyl inagaltaigaar jirebe. Zavoduudai stanooguud-dal dergedeşji, kolxoozuudai yrgen jixe poolinuud deeresji, medicinske yçrezdeeninyyde-teşji, manai aldarta Ulaan-Aarmiin çaaştnuudtaşji xaa, xaana-gyl niite aradal deeselelei xysete dolginuud dolgilno, egegi zorimgol hanal bodol-nuud bejelyydegdene.

Aradai azaxiiji zygyylxe ta-laar gurbadaxi tabanilei plaan bolbol manai oronoi urda aguu jixe şinenyyd gorizontnuudiji neene. Medicinske xydelmerileg şed xadaa byxil soved intel-ligeencetei, tariaşantai ba xydelmerişen angitai negenxamta, manai urda baigaa socialiis ba-guulaltin niite zorilgiiji bejelyygede saaşanxi amzaltanuud-iji xangaxa baina.

Soveed Buriaad-Mongoloi baigaa byxil zilnyyde, kylbytyrne baiguulalta bolbol, tusagaarla-bal, socialiis elyry saxilgin xe-reg xadaa ton jixe axalmiiji xehen baina. Buriaad-Mongol arad xadaa Oktlaabraska revolyuciin urdatee jamarar azahuhanai istooriiji hanaji daa.

Buriaad-Mongoloi araduud, caarska yjede, kapitaliis eksp-loataaciin gurban dabxar darla-ta doroo baigaa.

Arad bolbol yni udaan, pos-tepenne ba zobolongiin xoso-

roltoto oruulagdahan jym. Caar-ska praviltelstvo bolbol azalşadai yrgen maassin, tereşelen buriaad aradaişji elyryei tuxai, anxaralaa tabidaggyi hen. Xyn-zondo medicinske tualamzaa zyylxe jabadal baigaagyl şaxuu hen. Zarim xeden ralo-nuudta negeşji medicinske yç-rezdeeni baidaggyi hen. Vra-çeebne tualamza gansa negen zyyllegdegeg baigaa. Vraaç-nuud baigaagyl, kvalificiroven-ne medicinke tualamza, zyben le, xynzonoi zaziitocno-kulaacka çaaştida yzegdedeg bolboş, tereş tyleneberitei bah-han jym.

Gansaxan, Oktlaabraska so-cialiis revolyuce bolbol azalşaa maassanuudiji kapitalizmiin darlaltahaa şyløøe. Socialiiz-miin ilahantai rezyltaadta, so-cialiis exe oronoi gol yndehen zakoon soo xetiin xetede bişeg-dehen, soved graazdanuudai yrgen erxenydiiji tedenerte ol-gohon ba erte urdada geegden-gi bahhan nacionalna respyyb-likede, socializm baiguulaltin tyløø temeselei xeden olon faak-tornuudai negen bolxo, socialiis elyry saxilgiiji halbaraltada asarahan baina.

Soveed medicine bolbol bols-şevilgi partii ba soved praviltel-stviin xytelberti doroo, BMASSR-ei baigaa byxil zilnyyde, lamiin reakcioonno medicine, şamaan-stvo ba znaaxarstviiji zaisuulaa. Midicinske yçrezdeeninyydeer beşizyylegdehen seeti-nyydeer damzan, emnel-gin ba sanitaarna yrgen xeme-şee jabuulganuud xegdee. So-cialna ybeşenytytel temese-

xe xeregte ton jixe amzalta tu-lagdaa. Tereşelen yndehenei xynzonhoo vraaçnuud ba dunda medersonaaliiji bli bolgoo.

Respyyblike sooxi mynøe baigaa medicinske seetinyyde baidaliji xarakterizovaalxa xeden ciifnyydiiji xaruulxada, li-me baina:

Gorodskoi ba xydeedexi bols-nilcanuudai too 32, tedenerte baigaa koikonuudai too 1275.

Ambulatoorno-polikliniçeske yçrezdeeninyyde too 4, exene-ri ba xybyydeel samostojaat-elsna konsulytaaca 15.

Xybyydeel emnelgin-profilak-tiçeske ambulatoorinuud 2, ty-berkylloozno samostojaatelsna pynknyyde ba dispaansernuud 8, vendispaansernuud ba pyynknyyde 15, xydeedexi samosto-jaatelsna ambulatoorinuud 45, bolniçicin dergedexi ambula-toorinuud 26, feeldşerske samostojaatelsna pynknyyde 72, feeldşerske-akyşerske pyynknyyde 19, akyşerske pyynknyyde too-13, sagyrgelziin 37 jaaslinuud (1363 koikonuudtai), xydeedexi, narailalgin 10 ger-nyyd (112 koikonuudtai), kol-xoozdoxi, narailalgin 10 ger-nyyd, 20 koikonuudtai, hneyi kuyxni—1, tyberkyllooz ybeşen-tenei sanotoori —4 (255 koiko-nuudtai).

Respyyblikin medicinske yç-rezdeeninyyde ene urgaltai bolbol manai orondo socialiis ba-guulaltin byxil jabasada ton jixe pokazaatelsna baina. Ene bolbol ilangajaa xydeøe niuta-guudta, azalşadiiji medicinske-tualamzaar obsluuzivalxa ja-badaliji erid haizaruulxa arga-

olgoo.

Bidener bolbol, emnelgin yçrezdeeninyydiiji oboruudoval-xa ba texniçeske osnaşeeni xexe talaar ton jixe alxam xeebdi. Oblastnoi bolniçicada, xybyydeel polikliniçede, tybdis-paanserte, tybsanotoorinuudta, Xiaagatda, Kabaanskada, Xori-do, Selengede, Dzidastroido, rentgeenovske appraaduud ta-bigdaa. Fizioo-kabineedyyde xadaa oblastnoi bolniçicada, ob-lastnoi tybdispaanserte, cen-traalna polikliniçede organi-zovaalagdaa, raioonuudta klini-çeske laboratorinuud neegdee, Ulaan-Yde goorodto tyrgen ba udaaruulxagyl tualamzannuud organizovaalagdaa.

Medicinske personaalai too xeden daxin urgahan baina. 1923 ondo respyyblike soo 23 vraaçnuud baigaa haa, mynøe xamtadaa 179 xyn, tedenel dun-da 22 buriaad vraaçnuud bli. Medicinske dunda personaal, 1923 ondo 75 xyn bahanaa 643 xyrtter urgahan baina, tedenel dunda 96 xynlin buriaaduud.

Bidener xadaa xuuşanai kaad-rovo vraaçnuud-specialiist-nuudtai. Zişeelebel, vraaç-xiryryg nyx. Glebooviç, xy-byydeel vraaç nyx. Vasserman, veneroloogiin vraaçnuud ny-xed Pesteerev ba Zvonariov, vraaçnuud-tyberkylloozniçyyde nyxed Dylşbeejev, Konovaal-va ba bişenytyd.

Manai medicinske xydeøe intel-ligeenciin urgaltai bolbol ton xyxiyyn kartina bolno. Edener xadaa ybeşen xynnyyde honor ba anxaraltalgaar xandadag bah-han deerehee, xydeøgei xyn zonuudai dunda avtoriteediiji tuilahan baina. Muxar-Şiberet raioonoi, Nikoolsko bolniçiciji daagşa zaluu vraaç nyx. Arkaa-şeva bolbol ene xeregte inaglal ba xyşeelege xaruulhan ba kol-

xoognuudai dunda xyndetei bolhon jym. Jaruunin raioonoi, Gyyndinske ambulatoorliiji daag-şa zaluu vraaç nyx. Vaşkoori-na bolbol sovxoozdo, narailalgin-ger organizovaalhan ba sovxo-ozoi xydelmerişed ba albaxaag-şadai dunda jixexen avtorite-ed tuilahan baina. Gadana, nyx. Vaşkoorina xadaa obşçee-stvennice tereeni xytel-berilhen teaatraalna kryzoog bolbol raioonno olimpiada deere preemi abhan jym.

Bişe bişe zaluu vraaçnuud xadaa xydeøgel vraaçebne uçaastoguudiji beşizyylxe ta-laar, xydeøgei xynzonoo medi-cinske tualamzannuudiji haizaruulxa talaar xydelmerilene.

Ilangajaa, yndehenei xynzo-noi kaadrnuud deere togtoxo bolno. Zişee zil byxende, buriaad vraaçnuudai ba dunda medxydelmerilegşedei too ur-gana. Edenei oloniin xadaa ybeşen xynnyyde talahaa ton jixe inagaltaigaar ba anxaralaa-xaragdadag baina. Edener xadaa kvalificirovenne xydel-merilegşed bahandaa, elyry saxilgin tyryy poostnuud deere gargadahan baina. Zişeelebel, protivotyberkylloozno front deere 10 garan zil xydelmeril-hen vraaç, nyxer F. M. Dylş-bejev, zaluu vraaçnuud Bog-gomoolova, Budaajeva, xydeøgei medicinske dunda xydel-merilegşed, akyşerka Petroova (Bargazan), Damdinzaapova (Xaoto-Baigal), Xantaşkejevva (Selenge), Tygylxanova ba bişed bolno.

Medicinske teexnikym 1929 ondo neegdehen aad, 1936 on-do feeldşerske-akyşerske hur-

guuli bolzo şineşelen orgo-vaalagdahan baina. Tere daa respyyblikede 200-ha-za toonoi medicinske dunda xydelmerilegşediiji ygehen na. Zişee zil byride, yndehenei xynzonhoo nacionalna kaadrnuudiji beledxelgin delmeri yrgedxegdeze baina.

Socialna ba veneriçiybeşenytydeel ybeşenytydeel temeselei baidal yrgenøer delger rezyltaadta—azalai sanita-gigeniçeske ysloovinuud azalşadai gerei baidal haig-

Buriaad-Mongoldo, Saasaga baigaa byxil zilnyyde kyroortno xeregyyde yrgen-gerhen baina. Olon janxan-olon toonoi mineralna ba xyn-niguud xadaa BMASSR-ei xer-xim hain hurida tabana xyl-miisleşeebntciin, eksploataci-lagdaza baigaa gurban kyra-nuud, Goriaaçinka kyroortno ilangajaa Tyxnenei partii bolbol respyyblikiin azalşadai dunda ton jixe amzaltata øheddingøe saaşanxi xytydte de yrgen perspektiivtei baina.

Soveed oronoi medicinske xydelmerilegşedei millio-nat aarmi bolbol manai exe be-geşji byxil azalşadai negen x-p bolsşevilgi partiin XVIII sjeez-diiji zarlaxa tuxai BK (b) ÇK-ei pleenymel togtooloo, jixe bajartaigaar ugtaba. Respyyblikin medicinske xydelmerilegşedei urda—BMASSR-ei xyn zoniiji medicinske talaar obsluuzivalgiiji baigaa, ruulxa ba zişeeete johoor jixe pooli baina.

Xariusalgata redaaktor R. BIMBAAJEV